

Segédlet az MPN2023 prezentációhoz

1. DIA

Ez a prezentáció a 2023. évi Magyar Paraspport Napjára készült abból a célból, hogy minél többekkel ismertethessük meg a hazai és a nemzetközi fogyatékos sport történetét, érdekességeit, a magyar paraspport kiemelkedő alakjait és sikereit.

2. DIA – MPN LÉLEKMOZGATÓ PROGRAM

A Magyar Paraspport Napján, február 22-én Lélekmozgató néven immár hatodik éve szervezi meg a Magyar Paralimpiai Bizottság és a Fogyatékosok Országos Diák-, Verseny- és Szabadidősport Szövetsége azokat a programokat, amelyekben azt kéri a diákoktól, a pedagógusoktól és az iskoláktól, hogy ezen a napon ünnepeljék a magyar paraspportolókat, foglalkozzanak velük, testnevelés órákon (ahogy a dián szereplő fotók is mutatják, amelyek az elmúlt években készültek) mutassák meg a diákoknak, hogy milyenek is a fogyatékos sportok. A képeken látható, hogy valaki ülőerőplabdázott ezen a napon, valaki a csörgőlabdát próbálta ki, valaki egy kerekesszékből próbált kosárra dobni vagy éppen pingpongozni. A Lélekmozgató programnak ez a lényege, hogy mindenki a saját bőrén tapasztalja meg a fogyatékos sportokat.

3. DIA – MPN LÉLEKMOZGATÓ PROGRAM

A Magyar Paraspport Napjának története 2017-ben indult, amikor a Magyar Országgyűlés egyhangúan, minden párt és minden képviselő jóváhagyó igen szavazatával döntött arról, hogy minden év február 22-én fogjuk megünnepelni a Magyar Paraspport Napját. A dátum kiválasztása szimbolikus, hiszen 1970-ben ezen a napon alakult meg a Mozgáskorlátozottak Halassy Olivér Sport Club. Ennek a sportegyesületnek a létrehozatala tulajdonképpen intézményesítette a magyar paraspportot, amelyik az elmúlt 50 évben sokat fejlődve elvitte a fogyatékkal élők sportjának lehetőségét és vitte hírét szerte az országba és szerte a világba is.

4. DIA – NEM MINDEN PARASPORT PARALIMPIAI SPORT, DE MINDEN PARALIMPIAI SPORT PARASPORT

Először a paraspportot definiáljuk, pontosabban a para szót, hogy miért éppen ezt használjuk. Ez egy görög eredetű szó, aminek a jelentése párhuzamos, és azt szemlélteti, hogy a fogyatékos emberek sportmozgalma és az épek sportmozgalma egymással párhuzamosan halad.

Itt látható felsorolva az az 5+1 fogyatékosági típus (a látás, a hallás, a beszéd, a mozgás, az értelmi fogyatékosággal élő és a szervátültetett sportolók), amiket megkülönböztetünk egymástól. A beszéd fogyatékosággal élőknek nincsen külön versenyrendszere, de az összes többinek igen. Nagyon fontos, amikor a fogyatékosággal élők sportjáról beszélünk, hogy a szóhasználatunk helyes legyen. Bántó, hogyha nem értelmi fogyatékosokról, hanem szellemi fogyatékosokról beszélünk. Nem használjuk a toloszék szót, hanem kerekesszéket mondunk. Nem süket, hanem siket és így tovább. Számtalan ilyen szó van. Nagyon fontos a tisztelet. A megbecsülés jele, ha helyesen használjuk ezeket a szavakat.

5. DIA – A PARALIMPIAI MOZGALOM TÖRTÉNETE, HAZAI VONATKOZÁSA

A paralimpiai mozgalom nemzetközi történetének bemutatásához a II. világháború utánra kell visszaugranunk, amikor Ludvig Guttmann (akinek a képe a dián szerepel és később Sir Ludvig Guttmann lett, hiszen az angol királynő lovaggá ütötte), egy lengyel orvos Angliába telepedett és egy kis, közép-angliai település, Stoke Mandeville kórházának lett a vezetője. A II. világháború után számtalan katonai és civil sebesült került ide és Sir Ludvig Guttmann volt az első, aki a sportot az integráció, a társadalomba való visszavezetés eszközeként használta. A jobb oldali képen látható, hogy a saját kórháza udvarán szervezte meg az első játékokat, a Stoke Mandeville-i Játékokat 1948-ban. A Játékok innentől fogva gyorsan fejlődésnek indult. 1960-tól, a római eseménytől kezdve már paralimpiai játékoknak hívják. Az 1988-as szöuli olimpiai és paralimpiai játékok óta a két esemény ugyanabban a városban, pár hét különbséggel ugyanazonokon a sporthelyszíneken zajlik.

Hazai vonatkozások: 1970. február 22-e a magyar paralimpiai mozgalom bölcsője, amikor Halassy Olivér Sport Club néven megalakult az első modern értelemben vett fogyatékos sportegyesület. Ezt megelőzte még 1929-ben a Nyomorékok Sport Egyesülete. Ez egy nagyon bántó szó, ma már ezt nem használjuk, de akkoriban, 1929-ben még ilyen, ma már bántónak hangzó szavakat használtak. A vesztes világháborúkat követően sokáig nem lehetett intézményes keretek között foglalkozni a fogyatékkal élő emberek sportjával. A Halassy Olivér SC megalakulása és működése pótolta az évtizedekig fennálló hiányt. Az első magyar paralimpiai érem, az első aranyérem, az eddigi legsikeresebb New York-i és Stoke Mandeville-i játékok után végül eljutunk odáig, hogy 2021-ben, a tokiói paralimpiai játékokat követően elmondhatjuk, hogy Magyarországnak 32 paralimpiai bajnoka van.

6. DIA – HAZAI PARASPORTÁGAK

Manapság a fogyatékos emberek számára milyen sportágak, lehetőségek merülnek fel. Számtalan sportágnak ugyanaz a neve, mint az épek esetében, például taekwondo, tollaslabda vagy atlétika. De vannak olyan sportágak, mint például a csörgőlabda, az ülőrőplabda vagy a kerekesszékes kosárlabda, amit kifejezetten a fogyatékos emberek számára hoztak létre. Vastag betűvel vannak kiemelve azok a sportágak, amelyek a paralimpián szerepelnek, a vékony betűsek pedig majd szeretnének egyszer bekerülni a paralimpiai programba.

7. DIA – HÍRES OLIMPIKONOK PARASPORTOLÓKÉNT

Itt azt a két úttörőt mutatjuk be, akiket az első magyar parasportolóknak tekintünk.

Halassy Olivér a névadója a már korábban említett egyesületnek, amely 1970-ben alakult meg. Tizenévesen nagyon tehetséges focista volt, azonban egyszer egy edzésről hazafelé menet fel akart ugrani a villamosra, becsúszott alá, és ahogy a jobb oldali képen látható (balról a második a vízilabda csapatban) a bal lábát térdtől lefelé amputálni kellett. Futballozni így sajnos már nem tudott, ezért átváltott az úszásra és a vízilabdára. Annyira sikeresnek bizonyult, hogy úszásban Európa-bajnok lett, vízilabdában pedig kétszeres olimpiai bajnokként emlékezünk meg róla. Őt tekintjük az első magyar parasportolónak, annak ellenére, hogy akkoriban még nem létezett külön parasport.

Takács Károly, aki – amint a képen látható – bal kézzel lő, eredetileg jobb kezes volt. Egy kézigránát felrobbant a kezében és letépte a jobb karját, ezután meg kellett tanulnia bal kézzel lőni. Méltán vagyunk büszkéek rá, hiszen egy ekkora nehézség után kétszeres olimpiai bajnok sportlövő lett.

Őket tekintjük az első magyar parasportolóknak.

8. DIA – A MAGYAR PARASPORT LEGENDÁI

A magyar parasport legendái közül csak néhányat emelünk ki.

Tauber Zoltán, az első magyar paralimpiai bajnok, szintén gyermekkorában, egy kézigránát okozta balesetben veszítette el a két alkarját, de a csonkokkal úgy megtanulta fogni a pingpongütőt, és olyannyira elsajátította a sportágat, hogy az ép embereknek is komoly vetélytársa volt. Ő nyerte Magyarország első paralimpiai bajnoki címét.

Fejes András doktor úr kerekesszékes sportolóként az első magyar paralimpiai érmes lett 1972-ben, 60 méteres kocsihajtásban.

Szekeres Pál a két olyan sportoló közül az egyik a világon, akinek olimpiai és paralimpiai érme is van. 1988-ban bronzérmes hozott haza a csapatával Szöulból az Olimpiai Játékokról, majd egy autóbaleset következtében deréktól lefelé megbénult. Kerekesszékebe kényszerült, megtanult abban is vívni, majd ezt követően háromszoros paralimpiai bajnok lett. Szekeres Pál napjainkban sportvezetőként segíti a parasport fejlődését.

Vereczkei Zsolt a világon az egyetlen olyan sportoló, aki hét paralimpián vett részt és mindegyikről éremmel tért haza, három aranyérmes és négy bronzérmes szerzett összesen. Születésétől fogva hiányoznak a karjai és a lábai sem tökéletesen működnek. Születése után a szülei otthagyták a kórházban, majd három nővér magához vette, felnevelte és együttes erővel juttatták el őt a paralimpiai dobogó legfelső fokára.

Jeszenszky Attila négyszeres paralimpiai bajnok úszó.

9. DIA – BÜSZKESÉGEINK

Az itt látható sportolók napjainkban is aktívan úzik az élsportot. A teljesség igénye nélkül: Illés Fanni paraúszó, Veres Amarilla kerekesszékes vívó, Kiss Péter Pál kerekesszékes para kajak-kenu és Ekler Luca paraatléta. A 2021-es tokiói paralimpiáról mindannyian aranyéremmel és szép élményekkel tértek haza.

10. DIA – A XVI. PARALIMPIAI JÁTÉKOK ÉRMES SPORTOLÓI

11. DIA – A XXXII. OLIMPIAI JÁTÉKOK BAJNOKAI

Lőrincz Tamás – birkózás, kötöttfogás, 77 kg

Szilágyi Áron – vívás, férfi kard egyéni

Kopasz Bálint – kajak-kenu, K-1 1000 m

Tótka Sándor – kajak-kenu, K-1 200 m

Milák Kristóf – úszás, 200 m pillangó

Kozák Danuta, Csipes Tamara, Kárász Anna, Bodonyi Dóra – kajak-kenu, K-4 500 m

12. DIA – SÉRÜLÉS-SPECIFIKUS HAZAI SPORTSZÖVETSÉGEK

A fogyatékosok sportjával foglalkozó szervezetek:

A Magyar Paralimpiai Bizottság, a paralimpiai mozgalom keretében a mozgásukban, látásukban korlátozott és enyhén értelmi fogyatékos sportolókkal foglalkozik.

A FODISZ a fogyatékkal élő diákok sportjával és a szabadidősporttal foglalkozik.

A hallássérültek (siketek, nem süketek) sportját hazánkban a Magyar Hallássérültek Sportszövetsége szervezi, ők a siketlimpiákon (nem siketolimpia) versenyeznek.

A Magyar Szervátültetettek Országos Sport, Kulturális és Érdekvédelmi Szövetsége szervezi a hazai szervátültetettek sportját.

A Speciális Olimpia Szövetség foglalkozik az értelmi fogyatékosok sportjával (nem szellemi fogyatékosok). Ez a szervezet használhatja az Olimpia szót.

A szervezetek feladatait a további diákon mutatjuk be.

13. DIA – SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK DIÁKSPORTJA

Hazánkban közel 10 millióan élnek. Közülük nagyjából másfél millióan valamilyen módon korlátozottságban élik az életüket. Mintegy félmillióan vannak, akik jogi és orvosi értelemben véve is fogyatékosnak számítanak. Közülük több, mint 80 ezren diákok, tehát a tanulók kortársai, akik a fogyatékoságukkal élnek együtt és járnak iskolába, tanulnak együtt az ép társaikkal. A képeken látható, hogy számtalan sportversenyt és sporteseményt rendez a FODISZ (Fogyatékosok Országos Diák-, Verseny- és Szabadidősport Szövetsége) számukra.

14. DIA – A FODISZ MUNKÁJA SZÁMOKBAN

11 ezer gyermeket, valamint fiatalot mozgatnak meg egy évben. Nyilván egy olyan évben, amikor nincsen koronavírus. A képeken láthatók csörgőlabdázók, ülőröplabdázók, kerekesszékes kosarasok, vakfocisták vagy éppen bocciasok. Ők mind-mind azok, akik fiatalon, diákként a sportot választották az életük egyik fontos részének.

15. DIA – MHSSZ, MSZSZ, MSOSZ

A hallássérültek, a szervátültetettek és a speciális olimpia mozgalom történetének évszámaiból az látszik, hogy mind a három szövetség esetében komoly múltra tekint vissza a magyar fogyatékos sport mozgalom. Hiszen már 1912-ben Siketek Sport Klubja volt, a 80-as évek közepén már részt vettünk a szervátültetett világtjátékokon és létre jött a középsúlyos értelmi fogyatékosokkal foglalkozó speciális olimpiai mozgalom Magyarországon is. Nagyon büszkék vagyunk arra, hogy ilyen szép történelme van hazánkban a fogyatékkal élők sportjának.

16. DIA – ÉV SPORTOLÓJA GÁLA

Nagyon büszkék vagyunk arra, hogy 2015 óta, immáron 8 éve az év ép és fogyatékos sportolóit együtt ünnepeljük egy nagyszerű gálán.

Képek balról jobbra:

Kiss Péter – paralimpiai, világ és Európa-bajnok parakajakos, 2022. év fogyatékos férfi sportolója

Pap Bianka – paralimpiai, világ és Európa-bajnok paraúszó, 2022. év fogyatékos női sportolója

Női kerekesszékes vívóválogatott – Európa-bajnoki ezüst- és bronzérmes csapat, 2022. év fogyatékos csapata

17. DIA

Reméljük, sikerült egy kis betekintést adnunk a nemzetközi és hazai fogyatékos sport részleteibe, érdekességeibe!

Ajánlott filmek és irodalom:

Film:

Guttman: egy kivételes ember

<https://www.youtube.com/watch?v=mcY05J6Gfxw>

A csodafedezet – Vitéz Halassy Olivér

https://www.dropbox.com/s/0358r7qnwjimp6mz/A%20csodafedezet_35p_enged%C3%A9llyel.wmv?dl=0

A lehetetlen határán – magyar parasportolók

<https://www.dropbox.com/s/yogjgq20uxtznf5/A%20Lehetetlen%20Hat%C3%A1r%C3%A1n%20-%20MPB.mp4?dl=0>

We're The Superhumans – a 2016-os riói paralimpiai játékok kisfilmje

<https://www.youtube.com/watch?v=locLkk3aYlk&t=6s>

Irodalom:

Nádas Pál: Paralimpiai történetek

Nádas Pál: Árnyékban született csillagok I-II. - Paralimpiatörténeti tanulmányok